

DOI 10.36074/20.11.2020.v3.07

ГУМАНІСТИЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ

ORCID ID: 0000-0003-4295-2934

Левченко Фессалоніка Григорівна

канд. пед. наук, доцент, старший науковий співробітник

відділу профільного навчання

Інститут педагогіки НАПН України

УКРАЇНА

Гуманістична спрямованість компетентісного підходу полягає у відображенні інтересів особистості, надаючи їй право вибору, можливості для творчого розвитку, особистісного вдосконалення; сприяє самореалізації молодих людей на ринку праці і в соціальних процесах. Набуття молоді людиною системи компетенцій створює сприятливі умови для її успішного входження в сучасне динамічне життя, розвитку відносин з людьми і навколишнім середовищем.

Гуманістична спрямованість компетентісного підходу реалізується в освітньому середовищі нової школи на засадах дидактики і у відповідності до принципів, зокрема таких як: принципів життєтворчої орієнтації, особистісної орієнтації.

Принцип життєтворчої спрямованості виявляється в індивідуальному створенні власної життєвої стратегії, свідомому визначенні життєвих орієнтирів та способів самореалізації, формуванні життєвих принципів та пріоритетів на основі знань, досвіду, переконань та цінностей, набутих протягом років навчання.

Швидкі зміни у житті особистості сприяють постійному вирішенню проблем, самоосвіти, самовдосконалення. Тому існує проблема відмови від вивчення предметів заради них самих. В таких умовах важливим є навчити учня переносити способи вирішення навчальних ситуацій у життя, використовуючи універсальні навички моделювання, аналізу, синтезу, узагальнення.

Так як одним із завдань компетентісного підходу є наближення змісту освіти до змісту життя. То зміст освіти спрямовується на пояснення життєвих ситуацій та підготовку компетентної особи, зокрема із сформованою життєвою компетентністю.

Формування життєвої компетентності як системної властивості особистості: цілісної, ієрархічної, динамічної системи здатностей (або окремих компетенцій), яка дає змогу людині свідомо і творчо визначати та здійснювати особисте життя, розвивати свою індивідуальність, розбудовувати життєвий ціннісно-нормативний простір, вирішувати складні життєві завдання, набувати і виконувати соціальні ролі, набуває особливого значення у процесі реалізації принципу життєтворчості [1].

Життєва компетентність особистості виконує три основні функції: забезпечує життєстійкість, життєздатність та життєтворчість особистості [2].

Функція життєстійкості є захисною тому, що розвинена життєва компетентність захищає від ризиків та невдач у житті (запобігає негативним подіям, допомагає пережити їх у різний час їх виникнення), сприяє адаптації до соціального середовища та складних ситуацій життя.

Тоді як функція життєздатності сприяє активному формуванню особистістю сприйняття власного життя, діяльності, перспектив особистого життя, допомагає правильно сприймати життєві події, застосовувати знання, це є ключем до належного особистого розуміння життєвої ситуації та життєвих проблем, оцінюючи власні якості та ресурси.

Життєтворча функція полягає у життєпізнанні, життєпередбаченні, життєздійсненні, життєорганізації та життєвдосконаленні [2].

Таким чином, підпорядкованість компетентнісного підходу цьому життєвому принципу сприяє тому, що учні можуть швидко адаптуватися до самотійного життя, цілеспрямовано використовувати свій потенціал для самореалізації в професійному та особистому плані, а також в інтересах суспільства та держави.

Принцип особистісної спрямованості навчально-виховного процесу розкриває суть компетентнісного підходу, а саме: він базується на ставленні до дитини як суб'єкта, ціннісному сприйнятті кожної особистості, повазі до її особистості. Реалізація компетентнісного підходу відповідно до цього принципу передбачає підтримку дитини, формування механізмів саморозвитку, самозахисту, самовиховання, які необхідні для життя людини.

За цих умов завданням освіти є підтримка та розвиток природних задатків дитини, збереження та зміцнення її здоров'я, формування її самобутності, формування здатності до соціальної та творчої самореалізації.

У педагогічному процесі поняття особистісний саморозвиток включає такі процеси, як самозмінювання, самоуправління, самовиховання і самонавчання [3]. Ефективним вважається такий саморозвиток, який передбачає в особистості потребу самовдосконалюватися. На важливість формування саморозвиток учнів впливає правильна організація педагогічного процесу. Набуваючи певного досвіду, особистість починає вільно і самотійно вибирати цілі та засоби цієї діяльності, керувати нею, одночасно вдосконалюючи та розвиваючи свої здібності.

Особистість розвивається не тільки за закладеною в ній біологічною програмою і під впливом навколишнього середовища, але і в залежності від досвіду, потреб, інтересів, здібностей, що формуються в її психіці. Це означає, що необхідно забезпечити останнім такий напрямок, що сприяв самовдосконаленню особистості, покращенню і розвитку її природних даних.

Одним із найскладніших видів діяльності, до якої долучаються учні є діяльність, спрямована на трансформацію власної особистості, тобто самоосвіта. Скерувати діяльність учня на створення власної особистості означає зробити його співучасником у процесі виховання, суб'єктом, союзником у досягненні освітньої мети.

Головною метою самовиховання на сучасному етапі є досягнення вихованцем згоди із самим собою, пошуку сенсу життя, самоактуалізація і самореалізація потенційних можливостей та активне самоутвердження у суспільному житті.

Ефективності самовихованню сприяє адекватна самооцінка, її відповідність реальним здібностям і можливостям. Важливою умовою розвитку самовиховання є рефлексія як процес пізнання учнем самого себе.

Основним завданням сучасної освіти є виведення особистості учня в режим самовдосконалення. До такого якісно нового результату освіти, виховання й розвитку учнів приводить закономірна зміна цілей, змісту, методів,

---

форм організації педагогічного процесу. Такою рушійною силою і є компетентнісний підхід в освіті за умови активного використання дидактичного принципу: особистісної спрямованості навчального процесу.

Список використаних джерел:

- [1] Єрмаков, І.Г. (2006) Життєва компетентність особистості: від теорії до практики: науково-методичний посібник. Запоріжжя: ХНРБЦ.
- [2] Єрмаков, І.Г. & Пузіков, Д.О. (2006) Проектні обриси становлення життєстійкої і життєздатної людини: практ.-зорієнт. посіб. Запоріжжя: Хортицький навчально-реабілітаційний багатопрофільний центр.
- [3] Селевко, Г. & Журавлєв, В. (2002) Технология саморазвития личности школьника. Воспитание школьников (4,5).